

การพัฒนาหนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนเพื่อส่งเสริมเจตคติต่อพหุวัฒนธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา
Development of ASEAN's Folktale Book to Promote the Multi – Cultural Attitudes
of Secondary School Students

พินพนธ์ คงวิจิตต์* อุดมลักษณ์ กูลศรีโรจน์ และสิทธิกร สุมาลี
 Pinpon Kongwijit, Udomluk Koolsriroj and Sitthikorn Sumalee

ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เลขที่ 50 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
 Department of Education, Faculty of Education, Kasetsart University 50 Ngam Wong Wan Rd, Ladyaow Chatuchak Bangkok 10900

*Corresponding Author, e-mail: phinphoneduc@gmail.com

(Received: March 28, 2017; Revised: May 14, 2017; Accepted: May 15, 2017)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์นิทานพื้นบ้านอาเซียนในฐานะที่เป็นสื่อกลางในการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา 2) พัฒนาหนังสือนิทานพื้นบ้านที่ส่งเสริมเจตคติต่อพหุวัฒนธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา และ 3) ประเมินหนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนที่มีต่อการส่งเสริมเจตคติต่อพหุวัฒนธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา ตัวอย่างในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนศรีอยุธยา จำนวน 48 คน เครื่องมือคือแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการคัดเลือกนิทานพื้นบ้านอาเซียน แบบวิเคราะห์พหุวัฒนธรรมอาเซียนจากนิทานพื้นบ้าน แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการพัฒนาหนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียน แบบวัดเจตคติต่อพหุวัฒนธรรม และแบบสัมภาษณ์ครูและนักเรียนเกี่ยวกับการใช้หนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา การหาค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบค่า t-test (dependent samples) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) นิทานพื้นบ้านสะท้อนวัฒนธรรมร่วมอาเซียน คือ การเป็นสังคมเกษตรกรรม มีความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติ มีความสัมพันธ์กับสายน้ำและยึดมั่นในความดี 2) หนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 6 บทได้แก่ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้าน นิทานพื้นบ้านกลุ่มไท-กะได นิทานพื้นบ้านกลุ่มจีน-ทิเบต นิทานพื้นบ้านกลุ่มออสโตรเอเชียติก นิทานพื้นบ้านกลุ่มออสโตรนีเซียน และแตกต่างหรือข่างคล้าย: ปรัชญาวัฒนธรรมจากนิทานพื้นบ้านอาเซียน โดยแต่ละบทมีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การเขียนอธิบายทางวัฒนธรรม คำถามท้ายบทและกิจกรรมเสนอแนะ 3) หนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนที่พัฒนาขึ้น มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก และสามารถพัฒนาเจตคติต่อพหุวัฒนธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การพัฒนาหนังสือ นิทานพื้นบ้านอาเซียน พหุวัฒนธรรม เจตคติ นักเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

The purposes of this research were 1) to analyze of ASEAN's Folktale as intermediaries in multicultural learning of secondary school students 2) to develop ASEAN's folktale book that promote the Multi – Cultural Attitudes of secondary school students and 3) to assess of ASEAN's folktale book on the secondary school students' Multi – Cultural Attitudes. The samples used in the research were 48 Mathayomsuksa 4/1 students in the second semester of academic year 2016, Sri Ayudhya school. The

research tools consisted of an interview form for expert on the selection of ASEAN's folktales, ASEAN's folktales analysis form, an interview form for expert interviews on the development of ASEAN's folktale book, the multi – cultural attitudes measurement form, and an interview form for teachers and students on the use of ASEAN's folktale book. The collected data were analyzed using content analysis, Arithmetic mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.) and t-test (dependent samples). The results of the research are as follow; 1) ASEAN's folktales present the agricultural society, the faith in supernatural, the relationship with the water and the adherence to good. 2) The developed ASEAN's folktales book has 6 chapters: General knowledge of folktales, Tai-Kadai folktales, Chinese-Tibetan folktales, Austroasiatic folktales, Austronesian folktales, and Differences or similarities: reviewing cultural from ASEAN's folktales reveals that in each chapter, learning objectives are inhered, cultural are described, questions and suggestions are equipped. 3) The developed ASEAN's folktales books are in high qualities and be able to promote multi – cultural attitudes of secondary school students in the statistically significant at the .05 level.

Keywords: Development of book, ASEAN's folktale, Multi – cultural, Attitudes, Secondary students

บทนำ

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations) หรืออาเซียน (ASEAN) เป็นประชาคมพหุวัฒนธรรมหนึ่งที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกร่วมกับประเทศอื่น ๆ อีก 9 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา บรูไน พม่า ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย ลาว เวียดนาม สิงคโปร์และอินโดนีเซียด้วยเหตุที่ ประชาคมอาเซียนเป็นการรวมกลุ่มประเทศที่มีลักษณะสังคมพหุวัฒนธรรม ดังนั้นการมีเจตคติ ที่ดีต่อพหุวัฒนธรรม จึงมีความจำเป็นในการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบัน ดังที่ Paige et al. (2014) กล่าวว่า เจตคติที่ดีต่อพหุวัฒนธรรมเป็นกระบวนการที่จะทำให้เกิดความเข้าใจ การแลกเปลี่ยนและการถ่ายโอนความรู้ระหว่างวัฒนธรรมของตนเองกับวัฒนธรรมอื่น นำไปสู่การสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ต่อบุคคลต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

อย่างไรก็ดี งานวิจัยส่วนหนึ่งสะท้อนว่าเจตคติต่อการเป็น ประชาคมอาเซียนซึ่งเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมของคนไทยยังอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น เช่น งานวิจัยของ Thongthai (2013) ที่พบว่านักศึกษาปริญญาโทบัณฑิตศึกษามีเจตคติต่อการทำงานในประชาคมอาเซียนในระดับปานกลาง และงานวิจัยของงานวิจัยของ Niyomtam & Thongthai (2015) ที่พบว่านักศึกษาปริญญาบัณฑิตศึกษามีเจตคติต่ออาเซียนในระดับปานกลางด้วยเช่นกัน ปัญหาข้างต้น ส่วนหนึ่งอาจเกิดจากการเรียนรู้ข้อมูลที่มีอคติบางอย่างจากโรงเรียน ดังผลการวิจัยของ Chutintaranon et al. (2009) ที่พบว่าแบบเรียนไทยมีอิทธิพลที่ทำให้คนไทยมีเจตคติที่ไม่ดีต่อชนชาติอื่น เพราะเนื้อหาในแบบเรียนส่วนหนึ่ง มีการยกย่องชนชาติตนเองว่าเหนือกว่าชนชาติอื่น ๆ ดังนั้นการพัฒนาเจตคติที่ดีต่อพหุวัฒนธรรมอาเซียนสำหรับคนไทย จึงควรเริ่มปลูกฝังผ่านการจัดการเรียนรู้ในระดับโรงเรียน

การใช้นิทานพื้นบ้านอาเซียนเป็นแนวทางหนึ่งที่ครูภาษาไทย สามารถใช้ในการพัฒนาเจตคติต่อพหุวัฒนธรรมของนักเรียนได้ เนื่องจากนิทานพื้นบ้านเป็นวรรณกรรมที่ใช้เป็นสื่อกลางในการเรียนรู้และพัฒนาเจตคติต่อวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี ดังที่ Nimmanhaemin (2008) กล่าวว่า นิทานพื้นบ้านเป็นเรื่องราวที่สืบทอดกันมาในท้องถิ่นต่าง ๆ โดยเนื้อเรื่องของนิทานจะแสดงให้เห็นสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้นๆ ดังนั้น นิทานพื้นบ้านอาเซียน จึงสามารถใช้เป็นสื่อกลางที่ทำให้นักเรียนเข้าใจข้อมูลทางวัฒนธรรมของแต่ละสังคมในอาเซียน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเจตคติที่ดีต่อพหุวัฒนธรรมได้ต่อไป

Isarangkura Na Ayudhaya (2011) กล่าวว่า การเข้าใจวัฒนธรรมที่หลากหลาย จะนำไปสู่การเกิดความชื่นชม (Appreciation)

การใช้นิทานพื้นบ้านในฐานะที่เป็นสื่อในการพัฒนาเจตคติต่อพหุวัฒนธรรมอาเซียนนั้น จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาเด็กไทยสู่ประชาคมอาเซียน แต่เมื่อศึกษางานวิจัยที่ใช้วรรณกรรมหรือนิทานเป็นสื่อในการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมในประเทศไทยพบว่ายังไม่ปรากฏงานวิจัย ดังนั้น เพื่อตอบสนองต่อการรวมกลุ่มประชาคม ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ควรมีการพัฒนาหนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนที่มีคุณภาพเป็นอันดับแรก เนื่องจากหนังสือจะเป็นแหล่งข้อมูลที่ช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจต่อพหุวัฒนธรรมอาเซียนที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ นำไปสู่การสร้างเจตคติที่ดีต่อพหุวัฒนธรรม ยิ่งไปกว่านั้น Wonglaeka (2011) ยังกล่าวว่า หนังสือยังคงเป็นสื่อที่มีบทบาทสำคัญในการศึกษายุคปัจจุบันอีกด้วย

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้สำรวจหนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนในประเทศไทย พบว่า หนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนจัดทำขึ้นสำหรับนักเรียนประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่หนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ยังเป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่อย่างจำกัด ผู้วิจัยจึงเห็นว่าต้องมีการพัฒนาหนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และเจตคติที่ดีต่อพหุวัฒนธรรมของของนักเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจในการคัดเลือกและวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านอาเซียน เพื่อให้ได้องค์ความรู้ทางวัฒนธรรมของประเทศสมาชิกอันนำไปสู่การพัฒนาหนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนที่ส่งเสริมเจตคติต่อพหุวัฒนธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา ทั้งนี้ เพื่อเตรียมเยาวชนสู่การเป็นพลเมืองอาเซียนที่ดีคือเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจต่อความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม มีเจตคติที่ดีและสามารถปฏิบัติตนเพื่อดำรงชีวิตในประชาคมอาเซียนได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านอาเซียนในฐานะที่เป็นสื่อกลางในการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อพัฒนาหนังสือนิทานพื้นบ้านที่ส่งเสริมเจตคติต่อพหุวัฒนธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา
3. เพื่อประเมินหนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนที่มีต่อการพัฒนาเจตคติต่อพหุวัฒนธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนเพื่อส่งเสริมเจตคติต่อพหุวัฒนธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา นี้ ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัยโดยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือระยะที่ 1 พัฒนาหนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียน และระยะที่ 2 การประเมินหนังสือนิทานพื้นบ้านที่มีต่อการพัฒนาเจตคติของนักเรียนมัธยมศึกษา รายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาหนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียน

วิธีดำเนินการวิจัยในระยะนี้ ผู้วิจัยมีขั้นตอนดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 แบ่งประเทศในอาเซียนโดยใช้เกณฑ์ด้านภาษาเป็นตัวแบ่งวัฒนธรรมตามแนวคิดของ Goodenough (1964) ที่กล่าวว่าคนที่พูดภาษาแบบเดียวกัน จะมีวัฒนธรรมเหมือนกัน จึงสามารถแบ่งประเทศในอาเซียนได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มไท-กะได คือ ประเทศไทย ประเทศลาว 2) กลุ่มออสโตรเอเชียติก คือ ประเทศกัมพูชา ประเทศเวียดนาม 3) กลุ่มจีน – ทิเบต คือ ประเทศพม่า และ 4) กลุ่มออสโตรนีเซียน คือ ประเทศมาเลเซีย ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศสิงคโปร์ ประเทศบรูไน ประเทศฟิลิปปินส์

1.2 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อคัดเลือกนิทานพื้นบ้านอาเซียนที่สะท้อนวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มประเทศที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษา

1.3 วิเคราะห์นิทานพื้นบ้านอาเซียนที่คัดเลือก โดยใช้แบบวิเคราะห์พหุวัฒนธรรมจากนิทานพื้นบ้านอาเซียน ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของ Mio et al. (2006) โดยได้รับการตรวจพิจารณาแล้วว่ามีความเหมาะสมมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เป็น 1

1.4 นำผลการวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านอาเซียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาความถูกต้องและปรับแก้จนได้ข้อมูลที่ต้องการที่สุด

1.5 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ซึ่งมีวุฒิการศึกษาด้านภาษาไทย ด้านภาษาหรือด้านหลักสูตรและการสอน และมีประสบการณ์การทำงานด้านภาษาไทยไม่น้อยกว่า 5 ปี เกี่ยวกับการพัฒนาหนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียน เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาเป็นหนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียน ซึ่งมุ่งพัฒนาเจตคติต่อพหุวัฒนธรรมของนักเรียน

2. การประเมินหนังสือนิทานพื้นบ้านที่มีต่อการพัฒนาเจตคติของนักเรียนมัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัยในระยะนี้ ผู้วิจัยใช้การประเมินทั้งการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญและการประเมินโดยการทดลองใช้ มีขั้นตอนดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 พัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญคือแบบประเมินหนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และพัฒนาประเด็นประเมินตามแนวคิดการประเมินหนังสือเพื่อการเรียนรู้วัฒนธรรมของ Gopalakrishnan (2011) จำนวน 15 ข้อ ผลการตรวจสอบคุณภาพพบว่าแต่ละข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) เป็น 1 ทุกข้อ ทั้งนี้ ประเด็นที่ใช้ในการประเมินหนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนมีจำนวนเป็น 3 ด้าน คือ ด้านภาษา ประกอบด้วย 1) ใช้ภาษาที่ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง 2) ความถูกต้องด้านการพิมพ์ 3) การเลือกใช้คำเพื่อการสื่อความหมาย 4) ภาษาที่ใช้เป็นตัวอย่างการเขียนได้ 5) การใช้ภาษาสอดคล้องกับนักเรียนมัธยมศึกษา ด้านเนื้อหา ประกอบด้วย 1) การเชื่อมโยงความรู้เข้ากับสภาพสังคมและวัฒนธรรมปัจจุบัน 2) ให้แนวทางการดำรงชีวิตที่เป็นประโยชน์ 3) ส่งเสริมความเข้าใจพหุวัฒนธรรมในเชิงบวก 4) การอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ 5) ความถูกต้องของเนื้อหาและด้านภาพประกอบ ประกอบด้วย 1) ภาพประกอบส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจพหุวัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ 2) ขนาดของภาพประกอบ 3) ความสวยงามของภาพประกอบ 4) ภาพประกอบสอดคล้องกับความสนใจของนักเรียนมัธยมศึกษา 5) ความสอดคล้องระหว่างภาพกับเนื้อเรื่อง

2.2 นำหนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ซึ่งสำเร็จการศึกษาด้านภาษาไทย ด้านภาษาหรือด้านหลักสูตรและการสอน และมีประสบการณ์ทำงานด้านการสอนภาษาไทยไม่น้อยกว่า 10 ปี ตรวจพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะโดยใช้แบบประเมินหนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนที่พัฒนาขึ้นในข้อ 2.1 แล้วนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขหนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

2.3 พัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินโดยการทดลองใช้ คือ 1) แบบสัมภาษณ์ครูและนักเรียน เกี่ยวกับการใช้หนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียน ซึ่งสร้างขึ้นตามแนวคิดการประเมินหนังสือเพื่อการเรียนรู้วัฒนธรรมของ Gopalakrishnan (2011) โดยคำถามแต่ละข้อในแบบสัมภาษณ์ ล้วนมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) เป็น 1 ทุกข้อ และ 2) แบบวัดเจตคติต่อพหุวัฒนธรรม ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีการของลิเคิร์ท โดยมีข้อคำถาม 30 ข้อที่พัฒนาขึ้นตามองค์ประกอบความเข้าใจพหุวัฒนธรรมตามแนวคิดของ Mio et al. (2006) โดยคำถามแต่ละข้อในแบบวัดมีคุณภาพคือมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) ระหว่าง 0.67-1.00 และเมื่อทดลองใช้ (Try Out) พบว่า นักเรียนเข้าใจข้อคำถามเป็นอย่างดี สามารถทำแบบวัดได้ภายในเวลาที่กำหนด โดยเมื่อคำนวณค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach Alpha Coefficient) พบว่าแบบวัดเจตคติต่อพหุวัฒนธรรมมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .80

2.4 กำหนดตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองโดยการเลือกอย่างเจาะจงคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนศรีอยุธยา ในพระอุปถัมภ์ฯ จำนวน 48 คน เนื่องจากโรงเรียนนี้มีวิชานิทานพื้นบ้าน

อาเซียนเป็นรายวิชาเพิ่มเติมของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษา อีกทั้ง เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ซึ่งจัดชั้นเรียนแบบคณะกรรมการ ทำให้ตัวอย่างมีความหลากหลาย

2.5 วัดเจตคติต่อพฤติกรรมของตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยก่อนการทดลอง โดยใช้แบบวัดเจตคติพฤติกรรมที่พัฒนาขึ้น

2.6 นำหนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนไปทดลองใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้วิชานิทานพื้นบ้านอาเซียนเป็นระยะเวลา 12 สัปดาห์

2.7 วัดเจตคติต่อพฤติกรรมของตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยหลังการทดลอง โดยใช้แบบวัดเจตคติพฤติกรรมที่พัฒนาขึ้น

2.8 สัมภาษณ์ครูและนักเรียนเกี่ยวกับการใช้หนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียน

2.9 นำคะแนนเจตคติก่อนและหลังการใช้หนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบค่า t-test (Dependent Samples) และนำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ครูและนักเรียนเกี่ยวกับการใช้หนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนมาวิเคราะห์เนื้อหา

2.10 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผล

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาหนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนเพื่อส่งเสริมเจตคติต่อพฤติกรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา มีดังต่อไปนี้

1. ผลการคัดเลือกนิทานพื้นบ้านอาเซียนที่สามารถใช้เป็นสื่อกลางในการเรียนรู้พฤติกรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา สรุปได้ว่านิทานพื้นบ้านกลุ่มไท-กะได คือ เรื่องขุนช้างขุนแผนกับแบ่งหิ้งแบ่งไห นิทานพื้นบ้านกลุ่มออสโตรเอเชียติก คือ เรื่องคนहुตึงกับกำเนิดฝน นิทานพื้นบ้านกลุ่มจีน – ทิเบต คือ เรื่อง แบ่งหิ้งแบ่งไหกับกำเนิดกรุงพนมเปญ นิทานพื้นบ้านกลุ่มออสโตรนีเซียน คือ เรื่องกระบวยใหญ่ในท้องฟ้าและมาลินกุนดง ผลการวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านอาเซียนข้างต้นพบว่า นิทานพื้นบ้านอาเซียนที่ผ่านการคัดเลือก ล้วนสะท้อนภาพวัฒนธรรมของกลุ่มประเทศนั้น ๆ ทุกเรื่องและเมื่อพิจารณาวัฒนธรรมร่วมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านพบว่าประชาคมอาเซียนมีวัฒนธรรมร่วมกัน 4 ด้าน คือการเป็นสังคมเกษตรกรรม มีความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติ มีความสัมพันธ์กับสายน้ำและยึดมั่นในความดี รายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 วัฒนธรรมร่วมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านอาเซียน

ภาพสะท้อนวัฒนธรรม	กลุ่มประเทศ	นิทานพื้นบ้าน	ตัวอย่างข้อความในนิทาน	หมายเหตุ
การเป็นสังคมเกษตรกรรม	ไท-กะได	ท้าวฮุ่ง ท้าวเจือง	“เมื่อตีเมืองปะกันสำเร็จ ก็จัดการแบ่งทรัพย์สิน สวสนม ข้าทาสบริวารและไร่นา”	สะท้อนภาพการทำนา
	จีน-ทิเบต	คนहुตึง	“กระดังผัดข้าวทุกใบมีลักษณะกลมทั้งนั้นแหละ มีแต่กระบุงใส่ข้าวเปลือกเท่านั้นที่เป็นรูปสี่เหลี่ยม”	สะท้อนภาพอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการทำนา
	ออสโตรเอเชียติก	แบ่งหิ้ง แบ่งไห	“ข้าวเป็นอาหารที่มีค่าที่สุดในพระราชอาณาจักร อีกทั้ง ยังมีอยู่เป็นจำนวนมาก”	สะท้อนภาพการปลูกและบริโภคข้าว

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ภาพสะท้อนวัฒนธรรม	กลุ่มประเทศ	นิทานพื้นบ้าน	ตัวอย่างข้อความในนิทาน	หมายเหตุ
	ออสเตรเลียเซียน	กระบวยใหญ่ในท้องฟ้า	“ลูกชายรับปาก พร้อมกับฉวยกระบวย ซึ่งทำจากกะลามะพร้าวแล้วรับวิ่งออกไป”	สะท้อนภาพวัสดุอุปกรณ์ซึ่งมาจากภาคเกษตรกรรม
	ไท-กะได	ขุนช้างขุนแผน	“บัวคลีร่วมมือกับพ่อคิดกำจัดขุนแผน ขุนแผนรู้ทันแผนการ จึงลอบผ่าท้องนางบัวคลี แล้วนำเด็กในท้องไปทำกุมารทอง”	การทำกุมารทองเป็นไสยดำอย่างหนึ่ง
	จีน-ทิเบต	กำเนิดฝน	“เชื่อกันว่าท้าวสักกเทวราชองค์นี้เป็นผู้ปกครองสวรรค์เป็นองค์แรก”	ท้าวสักกเทวราชหรืออินต๊ะจาบิง เป็นเทพที่ชาวพม่านับถือมาก
	ออสเตรเลียเอเซียติก	กำเนิดกรุงพนมเปญ	“ยายเพ็ญลงไปทำน้ำ พลันเห็นต้นตะเคียนขนาดใหญ่ลอยเข้ามาใกล้กับทำน้ำ ยายเพ็ญเห็นดังนั้น ก็รีบวิ่งไปชักชวนเรียกเพื่อนบ้านให้มาช่วยลากเอาต้นตะเคียนนั้น”	ต้นตะเคียนเป็นต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์
	ออสเตรเลียเซียน	กระบวยใหญ่ในท้องฟ้า	“เขามองขึ้นไปบนท้องฟ้า แล้วตั้งจิตอธิษฐาน “ โอ้วพระเจ้า ได้โปรดประทานน้ำสักกนิคหนึ่ง แก่แม่ของเราเพื่อดื่มกินด้วยเถิด ” ”	เชื่อว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์บนท้องฟ้า
มีความสัมพันธ์กับสายน้ำ	ไท-กะได	ขุนช้างขุนแผน	“เถรवादแค้นพลายชุมพล จึงปลอมตัวเป็นจระเข้ไล่กัดกินคน”	สะท้อนภาพความสัมพันธ์ระหว่างคนกับแหล่งน้ำ
	จีน-ทิเบต	กำเนิดฝน	“นางนกระเรียนไม่ควรจิกกินชีวิตของเหล่าแมลงและปลาเล็กต่าง ๆ”	สะท้อนภาพความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งน้ำ
	ออสเตรเลียเอเซียติก	กำเนิดกรุงพนมเปญ	“ยายเพ็ญมีนิวาสสถานอยู่ริมฝั่งแม่น้ำจตุรมุข”	ความนิยมปลูกบ้านริมน้ำ
	ออสเตรเลียเซียน	มาลินกุนดง	“มาลินกุนดง...ชอบออกทะเลเพื่อหาปลามากินหรือแบ่งขาย”	อาชีพประมง
ยึดมั่นในความดี	ไท-กะได	ท้าวฮุ่งท้าวเจือง	“วิญญาณของท้าวฮุ่งไปเกิดในเมืองพรหม”	ทำดีแล้วจะได้อยู่ในภพภูมิที่ดี

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ภาพสะท้อนวัฒนธรรม	กลุ่มประเทศ	นิทานพื้นบ้าน	ตัวอย่างข้อความในนิทาน	หมายเหตุ
ยึดมั่นใน ความเป็นธรรม	จีน-ทิเบต	กำเนิดฝน	“เมื่อมาฆะเสียชีวิตลง ได้ไปเกิดเป็นท้าว สักกเทวราชปกครองสรวงสวรรค์ ดินแดน ซึ่งเต็มไปด้วยมวลหมู่ของผู้ที่เคยทำความ ดีไว้มากตั้งแต่ครั้งเป็นมนุษย์”	ทำดีแล้วจะได้ อยู่ ในภพภูมิ ที่ดี
	ออสเตรีย-เอเชียติก	กระบวยใหญ่ใน ท้องฟ้า	“ลูกเอ๋ย เจ้าช่างเป็นเด็กดีเหลือเกิน” หญิงชรากล่าว “แม่เจ้า พระเจ้าเป็นผู้ ช่วยเหลือเรา”	ทำดี ย่อมไม่ตกอับ
	ออสเตรีย-นิเซียน	มาลินกุนดิง	“มาลินกุนดิงรู้สึกสำนึกผิดต่อแม่ แต่สาย ไปเสียแล้ว”	เน้นสอนเรื่อง ความกตัญญู

1. ผลการพัฒนาหนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนที่ส่งเสริมเจตคติต่อพหุวัฒนธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาพบว่า หนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนพัฒนาขึ้นประกอบด้วยบทที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้าน บทที่ 2 นิทานพื้นบ้านกลุ่ม ไท-กะได บทที่ 3 นิทานพื้นบ้านกลุ่มจีน-ทิเบต บทที่ 4 นิทานพื้นบ้านกลุ่มออสเตรีย-เอเชียติก บทที่ 5 นิทานพื้นบ้านกลุ่ม ออสเตรีย-นิเซียน และบทที่ 6 แตกต่างหรือช่างคล้าย : ปรัชญาวัฒนธรรมจากนิทานพื้นบ้านอาเซียน โดยแต่ละบทมีการกำหนด จุดประสงค์การเรียนรู้ การเขียนอธิบายทางวัฒนธรรม คำถามท้ายบท และกิจกรรมเสนอแนะ

2. ผลการประเมินหนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า หนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนที่พัฒนาขึ้นมี คุณภาพในระดับดีมาก ($\bar{x} = 4.61$, S.D. = 0.061) และเมื่อนำไปทดลองใช้ในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย พบว่าครูและ นักเรียนต่างเห็นว่าหนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีคุณภาพ และผลการประเมินโดยการทดลองใช้มีผลการ ทดลอง ซึ่งมาจากการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติต่อพหุวัฒนธรรมโดยการทดสอบค่า t แบบกลุ่ม ตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Sampla t-test) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เจตคติต่อพหุวัฒนธรรมก่อนและหลังการใช้หนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียน

การวัด \ ค่าสถิติ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	48	3.7417	.38913	-3.510	.001*
หลังเรียน	48	3.9139	.23184		

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนที่ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีค่าเฉลี่ยเจตคติต่อพหุวัฒนธรรมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การวิจัยและพัฒนาเรื่องการพัฒนาหนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนเพื่อส่งเสริมเจตคติต่อพหุวัฒนธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา มีประเด็นอภิปรายได้ดังนี้

1. อภิปรายผลการวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านอาเซียนในฐานะที่เป็นสื่อกลางในการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

เมื่อพิจารณานิทานพื้นบ้านอาเซียนที่ได้รับการคัดเลือกพบว่านิทานพื้นบ้านดังกล่าว สามารถใช้เป็นสื่อในการเรียนรู้วัฒนธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาได้ เนื่องจากนิทานที่ได้รับการคัดเลือกส่วนใหญ่เป็นนิทานพื้นบ้านประเภทนิทานประจำถิ่นซึ่งมีเรื่องราวเกี่ยวกับความเป็นมาของสิ่งใดสิ่งหนึ่งในพื้นที่นั้น ๆ โดยบ่งบอกชื่อตัวละครและสถานที่ชัดเจน ด้วยเหตุที่นิทานประเภทนี้สืบทอดโดยคนท้องถิ่นนั้น ๆ ทำให้เรื่องราวหรือการแต่งเติมเรื่องราวใด ๆ ล้วนเกิดขึ้นภายในบริบทของสังคมดังกล่าว เมื่อผู้อ่านได้เรียนรู้นิทานพื้นบ้านข้างต้น ก็ย่อมทำให้รับรู้ภาพสะท้อนสังคมผ่านนิทานได้ดี สอดคล้องกับพันธกิจของวรรณกรรมประการหนึ่ง ดังที่ Jitjumnong (2013) กล่าวว่า วรรณกรรมเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งเกิดจากความคิดของมนุษย์ในบริบทเวลา สถานที่และสังคมนั้น ๆ นิทานพื้นบ้านที่มีลักษณะเป็นนิทานประจำถิ่นนี้ จึงสะท้อนภาพวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ ออกมาอย่างชัดเจน

ภาพสะท้อนวัฒนธรรมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านแต่ละเรื่อง ล้วนแสดงให้เห็นวัฒนธรรมของกลุ่มประเทศต่างๆ ในอาเซียนได้เป็นอย่างดี เช่น การนับถือพระพุทธศาสนาของคนกลุ่มจีน-ทิเบตวัฒนธรรมการแต่งงานของคนกลุ่มไท-กะได วัฒนธรรมการสร้างศาสนสถานของคนกลุ่มออสโตรเอเชียติก เป็นต้น ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาวัฒนธรรมร่วมที่ปรากฏในการวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านพบว่ามีความสอดคล้องกับงานวิจัยอื่น ๆ เช่น คำนิยมเรื่องการยึดมั่นในความดีนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Panyawutthikrai (2013) ที่พบว่า นิทานพื้นบ้านอาเซียนทุกประเทศเน้นการทำดีโดยเฉพาะเรื่องการช่วยเหลือเอื้ออาทรต่อกัน แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าคนอาเซียนให้ความสำคัญกับการเป็นคนดี โดยคำนิยมในการทำความดีที่พบโดยทั่วไปในอาเซียนนี้ อาจเกิดจากการบูรณาการทางวัฒนธรรม ดังงานงานวิจัยของ Tepsing & Bunprakarn (2016) ที่พบว่าดินแดนที่ติดต่อกัน จะมีการบูรณาการทางวัฒนธรรมต่อกัน เช่น ชุมชนโละจูด จังหวัดนราธิวาสที่มีวัฒนธรรมบางประการคล้ายวัฒนธรรมมาเลเซียซึ่งอยู่ติดกัน การรับรู้องค์ความรู้ทางวัฒนธรรมที่ถูกต้องผ่านนิทานพื้นบ้านนี้ จะทำให้ความเข้าใจในวัฒนธรรมที่หลากหลาย จะนำไปสู่มีเจตคติ (Attitude) ที่ดีในลำดับต่อไป

ยิ่งไปกว่านั้น นิทานที่ได้รับการคัดเลือกส่วนใหญ่ยังมีตัวละครเอกเป็นคนดีและได้รับการยกย่อง เช่น ท้าวฮุ่งท้าวเจืองเป็นวีรบุรุษสองริมฝั่งโขง มาลินกุนดงเป็นเด็กกตัญญู มาฆะจากเรื่องกำเนิดฝนเป็นผู้ปฏิบัติธรรมเป็นนิตย เจ้าชายเต็ดจากเรื่องแบ่งทั้งแบ่งให้ใส่เป็นผู้ที่เฉลียวฉลาดและมีวิสัยทัศน์ เป็นต้น จุดเด่นของตัวละครเอกเหล่านี้ ยังมีส่วนส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาอีกด้วยดังที่ Intanin (2003) กล่าวว่า นักเรียนมัธยมศึกษาจะไม่ชอบการสั่งสอนโดยตรง หนังสือที่นักเรียนอ่านจึงควรสอดแทรกคำสอนที่มีคุณค่า โดยให้นักเรียนคล้อยตามและเลียนแบบพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของตัวละคร

ด้วยเหตุนี้ นิทานพื้นบ้านอาเซียนที่ได้รับการคัดเลือกจึงมีความเหมาะสมทั้งในฐานะของการเป็นสื่อกลางในการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมอาเซียน ซึ่งเป็นปัจจัยในการมีเจตคติที่ดีต่อพหุวัฒนธรรม และในฐานะของการเป็นสื่อกลางในการสอนคุณธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาด้วยเช่นกัน

2. อภิปรายผลการพัฒนาหนังสือนิทานพื้นบ้านที่ส่งเสริมเจตคติต่อพหุวัฒนธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา

ผู้วิจัยพัฒนาหนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งกำหนดให้พัฒนาขึ้นตามแนวคิดภาษากับวัฒนธรรม คือ ใช้เกณฑ์ด้านภาษาเป็นตัวแบ่งวัฒนธรรม การใช้เกณฑ์ด้านภาษานี้มีความเหมาะสมมาก เพราะจะสามารถแบ่งประเทศในอาเซียนได้เพียง 4 กลุ่ม สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ที่ว่าสมองจะเรียนรู้ภาพรวมได้ดีกว่ารายละเอียดปลีกย่อย และยังสอดคล้องกับการศึกษาวัฒนธรรมที่ไม่สามารถจำกัดได้ด้วยเขตประเทศตามแผนที่รัฐศาสตร์

แม้ผลการศึกษานิทานพื้นบ้านอาเซียนที่ได้รับการคัดเลือก จะพบว่านิทานพื้นบ้านสะท้อนภาพวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มประเทศเป็นอย่างดี แต่เมื่อพิจารณาด้านบทบาทในการส่งเสริมเจตคติต่อพหุวัฒนธรรมพบว่ายังปรากฏอยู่อย่างจำกัด สาเหตุส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะลักษณะของนิทานพื้นบ้านซึ่งดำเนินเรื่องอย่างง่าย ๆ มุ่งเล่าเรื่องในลักษณะที่ว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไรและผลเป็นอย่างไรเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นในการพัฒนาหนังสือ ผู้วิจัยจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเพิ่มเติมรายละเอียดประกอบต่าง ๆ เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของหนังสือ โดยมีจุดมุ่งหมายในการส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อพหุวัฒนธรรมมากขึ้น ได้แก่ การตั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ การถามคำถามท้ายบท การเลือกภาพประกอบ การเขียนอธิบายทางวัฒนธรรม และการเพิ่มเติมบทที่ 6 แตกต่างหรือคล้ายคลึง: ปรัชญาวัฒนธรรมจากนิทานพื้นบ้านอาเซียน รายละเอียดดังนี้

การตั้งจุดประสงค์การเรียนรู้และการถามคำถามท้ายบท ผู้วิจัยได้พิจารณาขั้นตอนในการพัฒนาเจตคติต่อพหุวัฒนธรรมพบว่า ต้องเริ่มจากการตระหนักในวัฒนธรรมของตนเองก่อน จึงจะตระหนักในวัฒนธรรมของสังคมอื่นได้ (Mio et al., 2006) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงออกแบบหนังสือ โดยให้ผู้อ่านได้เรียนรู้วัฒนธรรมอื่น ๆ ผ่านมิติมุมมองของวัฒนธรรมไทยผ่านการระบุจุดประสงค์การเรียนรู้และคำถามท้ายบทของทุกบท กล่าวคือ จุดประสงค์การเรียนรู้จะเน้นให้ผู้อ่านเปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมที่พบจากนิทานพื้นบ้านอาเซียนเรื่องนั้น ๆ และคำถามท้ายบทก็จะมีคำถามที่พัฒนาการคิดของผู้อ่านว่าวัฒนธรรมที่พบในนิทานพื้นบ้านอาเซียนนั้นๆ เหมือนหรือแตกต่างกับวัฒนธรรมไทยหรือไม่ อย่างไรก็ตามการเข้าใจความเหมือนและความต่างนี้เป็นแนวทางในการพัฒนาเจตคติต่อพหุวัฒนธรรม

การเลือกภาพประกอบผู้วิจัยเน้นคัดเลือกภาพที่แสดงถึงความงามทางวัฒนธรรม ตลอดจนภาพที่นักเรียนอาจไม่มีประสบการณ์เดิม (Prior Knowledge) เช่น ภาพนัต ซึ่งเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชาวมลายู ภาพพิธีทรงร่างเนียะตาของชาวกัมพูชา เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้เข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรมมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเจตคติต่อพหุวัฒนธรรม

การเขียนอธิบายทางวัฒนธรรม เนื่องจากการอ่านนิทานพื้นบ้านผู้อ่านจะได้รับภาพสะท้อนวัฒนธรรมผ่านภาษา แต่ก็ไม่ใช่ข้อมูลทางวัฒนธรรมโดยละเอียด ผู้วิจัยจึงต้องเขียนอธิบายองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมขยายความจากนิทานพื้นบ้านนั้น ๆ เช่น นิทานพื้นบ้านมลายูเรื่องคนहुตึงมีการกล่าวถึงหญิงสาวนุ่งผ้าใต้ถุนบ้าน นิทานพื้นบ้านเรื่องกำเนิดกรุงพนมเปญ กล่าวถึงการถมดินให้สูงก่อนสร้างศาสนสถาน เป็นต้น ตัวอย่างดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องเขียนขยายความเกี่ยวกับการทอผ้าและการแต่งกาย วัฒนธรรม การสร้างศาสนสถานประกอบ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจวัฒนธรรมอาเซียนมากขึ้น ซึ่งจะส่งเสริมการมีเจตคติที่ดีต่อพหุวัฒนธรรม

การเพิ่มเติมบทที่ 6 แตกต่างหรือคล้ายคลึง: ปรัชญาวัฒนธรรมจากนิทานพื้นบ้านอาเซียนผู้วิจัยใช้บทนี้เป็นบทสรุปของหนังสือนิทานพื้นบ้าน โดยรายละเอียดของบทนี้ มุ่งเน้นการชี้ให้เห็นว่าวัฒนธรรมของอาเซียนอาจมีความแตกต่างกัน แต่เมื่อวิเคราะห์ลงไปถึงแก่นแท้แล้ว กลับมีความเหมือนกัน เช่น การนับถือในเรื่องกำเนิดผืน การนับถือร่างทรงเนียะตาในเรื่องกำเนิดกรุงพนมเปญ การนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์บนท้องฟ้าในเรื่องกระบวยใหญ่ในท้องฟ้า ก็ล้วนมีแก่นแท้เดียวกันคือการเคารพบูชาในสิ่งเหนือธรรมชาติ เป็นต้น เนื้อหาของบทนี้ จึงมุ่งสร้างเจตคติที่ดีต่อพหุวัฒนธรรมผ่านการอธิบายให้เข้าใจว่าคนอาเซียนไม่ได้แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง หากแต่มีบางอย่างที่เป็นจุดร่วมระหว่างกัน

การพัฒนาหนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนในการวิจัยครั้งนี้ จึงไม่ใช่เพียงการรวบรวมนิทานพื้นบ้านอาเซียนเท่านั้น หากแต่ผู้วิจัยได้เน้นการเพิ่มเติมรายละเอียดที่นอกเหนือไปจากตัวบทนิทานพื้นบ้าน ซึ่งล้วนมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมเจตคติต่อพหุวัฒนธรรมอาเซียนทั้งสิ้น

1. อภิปรายผลการประเมินหนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนที่มีต่อการส่งเสริมเจตคติต่อพหุวัฒนธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา

ผลการประเมินหนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนที่พัฒนาขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีคุณภาพในระดับดีมาก โดยเฉพาะด้านภาพประกอบ ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะผู้วิจัยพยายามเลือกภาพประกอบที่สวยงามและสื่อความหมายที่ทำให้

ผู้อ่านสามารถเข้าใจเนื้อหาได้มากขึ้น เช่น ภาพเทวีศรีในเรื่องมาลินกุนดัง ภาพกลุ่มดาวกระบวยใหญ่ในเรื่องกระบวยใหญ่ในท้องฟ้า เป็นต้น ภาพประกอบที่สวยงามนี้ เป็นส่วนหนึ่งที่สามารถดึงดูดใจนักเรียนให้มาอ่านหนังสือได้ สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์พบว่านักเรียนที่ทดลองใช้หนังสือชื่นชอบความสวยงามของหนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อพิจารณานิทานในหนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ล้วนมีเนื้อหาที่ตอบสนองต่อองค์ประกอบการเรียนรู้พุทธวัฒนธรรม ดังนั้น หนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนนี้ จึงสามารถใช้เป็นสื่อกลางในการให้ข้อมูลความรู้ที่ถูกต้องแก่นักเรียนนำไปสู่การพัฒนาเจตคติต่อพุทธวัฒนธรรมได้ในท้ายที่สุด

สรุป

นิทานพื้นบ้านอาเซียนเป็นมรดกทางภาษาและวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและล้นสะท้านภาพวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี การพัฒนาหนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนในงานวิจัยนี้ จึงมุ่งพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่ให้ข้อมูลทางวัฒนธรรม เพราะความเข้าใจต่อวัฒนธรรมที่ถูกต้องนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมเจตคติต่อพุทธวัฒนธรรมของนักเรียน ซึ่งจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียนที่มีความสุข

นิทานในหนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้ ยังมีเนื้อหาที่ตอบสนองต่อองค์ประกอบการเรียนรู้พุทธวัฒนธรรมตามแนวคิดของ Mio et al. (2006) ทั้ง 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ เช่น มีการกล่าวถึงข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ในเรื่องขุนช้างขุนแผน ภาพสะท้อนระบอบการปกครองในอดีตในเรื่องท้าวฮุ่งท้าวเจือง เป็นต้น
2. ด้านสภาพสังคมและการปกครอง เช่น มีการกล่าวถึงวัฒนธรรมการแต่งงานในเรื่องท้าวฮุ่งท้าวเจือง วัฒนธรรมการทอผ้าและเกษตรกรรมในเรื่องคนहुตัง เป็นต้น
3. ด้านความเชื่อและค่านิยมหลัก เช่น มีการกล่าวถึงความนิยมในการบริโภคข้าวในเรื่องแบ่งหังแบ่งห์ไล่ ความเชื่อทางไสยศาสตร์ในเรื่องขุนช้างขุนแผน เป็นต้น
4. ด้านวิถีปฏิบัติ เช่น มีการกล่าวถึงการยกย่องสตรีในเรื่องกำเนิดกรุงพนมเปญ การปฏิบัติตนต่อนักบวชในเรื่องคนहुตัง เป็นต้น
5. ด้านการแบ่งแยก เช่น มีการกล่าวถึงโทษของการแบ่งแยกฐานะทางสังคมในเรื่อง มาลินกุนดัง เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้ หนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนมีรายละเอียดที่สอดคล้ององค์ประกอบการเรียนรู้ พุทธวัฒนธรรม ดังนั้น เมื่อผู้อ่านเรียนรู้เนื้อหาในหนังสือจนจบเล่มจึงทำให้เข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม และก่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อพุทธวัฒนธรรมได้ในท้ายที่สุด

ยิ่งไปกว่านั้น นอกจากหนังสือนิทานพื้นบ้านอาเซียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จะสามารถส่งเสริม เจตคติที่ดีต่อพุทธวัฒนธรรมได้แล้ว ยังเป็นสื่อในการพัฒนานักเรียนมัธยมศึกษาให้เป็นพลเมืองอาเซียนที่มีคุณภาพได้อีกด้วย ดังผลการสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับการใช้หนังสือนิทานพื้นบ้านที่ว่านิทานในหนังสือสามารถใช้เป็นสื่อกลางในการพัฒนานักเรียนในประชาคมอาเซียนได้โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมความแตกต่างทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นคุณลักษณะเด็กไทยประการหนึ่งในประชาคมอาเซียน

แม้ผู้วิจัยจะพัฒนาหนังสือนิทานพื้นบ้านสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา แต่ในความเป็นจริง หนังสือเล่มนี้สามารถอ่านได้ในทุกช่วงวัย และยังสามารถใช้เป็นหนังสือประกอบการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาได้อีกด้วย โดยเฉพาะสถานศึกษาที่เปิดสอนในรายวิชานิทานพื้นบ้านอาเซียน ซึ่งเป็นวิชาที่มีประโยชน์ต่อนักเรียนในยุคแห่งประชาคมอาเซียนนี้

ทั้งนี้ การพัฒนาเจตคติต่อพุทธวัฒนธรรมต้องใช้ระยะเวลาในการเปลี่ยนแปลงพอสมควร ดังที่ Uwanoo (2003) กล่าวว่าการศึกษาเจตคติต้องอาศัยการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่ ดังนั้น การพัฒนาเจตคติต่อพุทธวัฒนธรรมอาเซียน จึงควรมีการระดมความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เช่น ทางการศึกษาอาจมีการพัฒนาหนังสือนิทานพื้นบ้านโดยใช้เกณฑ์แบ่งกลุ่ม

ประเทศด้านอื่นๆ ที่ไม่ใช่เกณฑ์ด้านภาษา เช่น เกณฑ์ด้านชาติพันธุ์ เกณฑ์ด้านพันธุศาสตร์ เป็นต้น ตลอดจน ควรส่งเสริมให้มีการบูรณาการสาระการเรียนรู้เรื่องอาเซียนศึกษาในวิชาต่าง ๆ เพื่อร่วมกันเป็นแรงขับเคลื่อนในการพัฒนาคนไทยในการเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียนที่มีคุณภาพอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- Chutintaranon, S., Phongphat, R., Prompunya, N., Prompunya, M., Chumkran, K., Buakhamsri, T., et al. (2009). *The Nationalism of Thai Textbooks*. Bangkok: Matichon. (in Thai)
- Goodenough, W. H. (1964). Cultural Anthropology and Linguistics. In D. Hymes. (ed.), *Language in Culture and Society* (124-158). New York: Harper and Row.
- Gopalakrishnan, A. (2011). *Multicultural Children's Literature*. California: SAGE.
- Intanin, P. (2003). *Better Reading*. Chonburi: Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University. (in Thai)
- Isarangkura Na Ayudhaya, W. (2011). ASEAN Studies Curriculum: The Important Concepts. In *Youth Preparing for ASEAN Communities*, July 30-31, 2011. Bangkok: Social Study Teachers Association. (in Thai)
- Jitjumnong, D. (2013). *The Introduction to Literature Criticism*. Bangkok: Praphansan. (in Thai)
- Mio, J. F., Hackett, L. B. & Tumambing, J. (2006). *Multicultural Psychology: Understanding our Diverse Communities*. Boston: McGrawHill.
- Nimmanhaemin, P. (2008). *Folktale Study*. (3rd ed.). Bangkok: Faculty of Art, Chulalongkorn University. (in Thai)
- Niyomtam, O. & Thongthai, V. (2015). The attitude towards ASEAN community by students at Rajamangala University of Technology Lanna Tak. *Journal of Humanities and Social Sciences, Burapha University*, 23(41), 273-290. (in Thai)
- Paige, R. M., Jorstad, H., Siaya, L., Klein, F. & Colby, J. (2014). *Culture Learning in Language Education: A Review of the Literature* [Online]. Retrieved April 20, 2016, from: <http://www.carla.umm.edu/culture/Resources/litreview.pdf>.
- Panyawutthikrai, P. (2013). Life Opening Neighbor Reading. In *Thailand Conference on Reading 2013*, March 21-22, 2013. Bangkok: TK Park.
- Tepsing, P. & Bunprakarn, K. (2016). Local Wisdoms in Thailand-Malaysia Border Culture: A Case Study of Lohjood Community, Narathiwat Province. *Journal of Yala Rajabhat University*, 11(1), 19-38. (in Thai)
- Thongthai, C. (2013). *Perception and Attitude Affecting Readiness Entry into ASEAN Economic Community of Graduate Students at Srinakarinwirot University*. Master's Thesis. Srinakarinwirot University. (in Thai)
- Uwanno, T. (2003). *Attitude: Major Theoretical Approaches*. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)
- Wonglaeka, F. (2011). *Textbooks: The Important Assistant for Student's Qualities Development* [Online]. Retrieved November 24, 2015, from: social.obec.go.th/node/99. (in Thai)